

הערות והארות

בענייני משלוח מנות וסעודת פורים

(א) **מגילה ז, ב:** "אמר רבא: מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. רבה ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי, איבסום, קם רבה שחטיה לרבי זירא. למחר בעי רחמי ואחייה. לשנה אמר ליה: ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי! - אמר ליה: לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא".

והנה איתא בסנהדרין (סה, ב): "רבא ברא גברא, שדריה לקמיה דרבי זירא. הוה קא משתעי בהדיה, ולא הוה קא מהדר ליה. אמר ליה: מן חבריא את, הדר לעפריך".

ונראה דהנה רב זירא טען לרבא שלא יבוא לסעוד אצלו שוב סעודת פורים, דלא בכל שעתא אתרחיש ניסא, ומי יימר דיכול להחיותו שוב. לכן ברא רבא אדם בספר יצירה ושלחו לרב זירא, להוכיח לו שאצלו מתרחשים ניסים בכל שעתא וביכולתו לברוא בני אדם כרצונו.

(ב) **מגילה ז, א-ב:** רבי יהודה נשיאה שדר ליה לרבי אושעיא אטמא דעיגלא תלתא וגרבא דחמרא, שלח ליה: קיימת בנו רבינו ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים. וכתב הריטב"א: בכולהו נוסחי גרסין קיימת בנו רבינו ומתנות לאביונים. פי' שלא היתה יקרה התשורה בעיניו ואמר שאינה מתנה לאדם כמוהו ולא יצא ידי חובת משלוח מנות איש לרעהו, הדר שלח ליה כלומר רבי יהודה נשיאה גופיה עגלא תליתאה ותלת גרבי יין, עכ"ל. והיינו שלפי גירסת הריטב"א (וכ"ה בירושלמי, ובביאור הר"ח בבבלי, ועי' בספ' ויאמר שמואל בזה), סבר רב אושעיא שרבי יהודה נשיאה שלח לו משלוח מנות שאינו לפי כבודו ולכן לא קיים בכך מצוות משלוח מנות, אלא רק מצוות מתנות לאביונים.

ויש להבין מדוע משלוח של ירך של עגלא תילתא לא נחשב אצל רב אושעיא למשלוח מכובד.

והנראה בזה דהנה בסנהדרין (סה, ב) איתא: "רב חנינא ורב אושעיא הוו יתבי כל מעלי שבתא ועסקי בספר יצירה, ומיברו להו עיגלא תילתא, ואכלי ליה", עכ"ל. הרי שרב אושעיא ברא עגלא תילתא בכל מעלי שבתא, והיתה זאת סעודתו השבועית השגרתית, ולפיכך לא התרשם ממשלוח של עגלא תילתא.

(ג) **מגילה ז, ב:** "אביי בר אבין ורבי חנינא בר אבין מחלפי סעודתייהו להדדי". שני האמוראים הללו שלחו משלוח מנות זה לזה על ידי ש"ז אוכל עם זה בפורים של שנה זו, ובשנה סועד חברו עמו". כפי שמסביר רש"י. ישנו דיון נרחב בפוסקים על צורת משלוח מנות זו, בה אחד סועד אצל חברו בשנה אחת ובשנה הבאה חברו סועד אצלו, עי' בב"ח ועוד. הבה ונתבונן בדבר נפלא:

במספר מקומות בש"ס מוזכרים שני האמוראים הללו, כאומרי מימרות ופסקי הלכה. בגמרא בברכות (כט, ב) נאמר: אביי בר אבין ורבי חנינא בר אבין דאמרי תרווייהו כל שאין מתפלל עם דמדומי חמה. בגמרא במסכת שבת (פו, ב) מובא: אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרווייהו ניתנה תורה לטבול יום. במסכת עירובין (פז, ב) נכתב: אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרווייהו. ובעירובין (פט, ב): יתיב אביי בר אבין ורבי חנינא בר אבין ויתיב אביי גבייהו ויתיב וקאמרי וכו'. במסכת בבא בתרא (פז, ב) למדנו כך: אלא אביי בר אבין ור' חנינא בר אבין דאמרי תרווייהו, ובגמרא ביבמות (קח, א): אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרווייהו נתן לה גט זו היא עכבה שהיא מן האיש. ביבמות (קיט, ב) נאמר: אביי בר אבין ורבי

חנינא בר אבין אמרי תרוייהו גזירה שמא יהא ולד בן קיימא ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה.

בכל המקומות ששני האמוראים הללו (שכנראה היו גם אחים) הוזכרו בש"ס, הוזכרו שניהם תמיד יחדיו. "אביי בר אבין ורבי חנינא בר אבין דאמרי תרוייהו". שניהם אמרו יחד, שניהם למדו יחד בחברותא את כל התורה ושניהם חידשו יחדיו חידושי תורה שהובאו בשמם יחד במרחבי הש"ס, במגוון נושאים ובמספר מסכתות שונות.

כשהאמוראים רצו לחגוג ולשמוח יחד, עם האנשים הקרובים אליהם ביותר בקרבת לב ונפש, הם עשו זאת דוקא עם החברותא שלהם. עם האדם שאיתו עמלו והתייגעו על לימוד התורה. דוקא עם החברותא חשים כל כך קרובים וקשורים. דוקא עם מי שאנו לומדים, אנו שמחים יחד באמת!

(ד) **הנה** נודעת מחלוקת התרומת הדשן (סי' קי') והמנות הלוי האם משלוח מנות עניינו לצרכי סעודת פורים או לריבוי האהבה והאחוה בין עם ישראל, כנגד דברי המן "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד". ונראה שהרמב"ם והשו"ע סברו שעניינו לריבוי צרכי הסעודה, מכך שהביאו את הלכות משלוח מנות בהלכות סעודת פורים. ואמנם יש קצת להעיר מדוע השו"ע בס' תרצ"ה הביא את דיני משלוח מנות רק בסוף הלכות הסעודה, לאחר שהביא את דין "חייב אדם לבסומי", (שאינו מדברי קבלה כמשלוח מנות, אלא רק מדברי רבא במגילה ז' ב'). וא"נ שהוא מצרכי הסעודה, היה לו להביאו בראש הלכות אלו ולא בסופם. (ואולי תליא בד' הקדוש הרש"ש שכתב ע"פ סוד לאכול סעודה מיד בבוקר בבשר ויין ורק אח"כ לשלוח מנות ושוב לאכול סעודה בהמשך היום).

וידידי הרה"ג ר' אברהם משה פכטר שליט"א העיר דלטעם התרומה"ד שמשלוח מנות נועד לצרכי הסעודה, יש להבין כיצד יוצאים במיני מתיקה שאף העניים אינם אוכלים אותם כחלק מסעודה, כמו ופלים, סוכריות, שוקולד וכדומה. (ואולי טובים הם לקינוח סעודה או לטעימת בוקר וכדומה).

(ה) **מצינו** בפוסקי זמנינו שדנו האם יוצאים י"ח במשלוח מנות שאינו טוב לבריאות המקבל, כגון לשלוח ממתקים מסוכרים לחולה סכרת, עי' המו"מ בזה בבירור הלכה תנינא (סי' תרצ"ה) ובס' פסקי תשובות (שם הערה 105).

והבה"ח יהונתן ששון נ"י משיבה"ק, העיר דא"כ האיך יוצאים במשלוח מנות של מאכלי חלב, לאלו שאכלו סעודה בשרית ואסור להם לאכול ממאכלים אלו עד לאחר צאת הפורים. ויש כמובן לחלק בין משלוח שאינו ראוי למקבל בחפצא, לבין משלוח הראוי לו לאחר שש שעות.